

**EVALUATIENOTA
VERZELFSTANDIGING**

**AUTONOM GEMEENTEBEDRIJF
ENERGIEPUNT MECHELEN**

EVALUATIENOTA VERZELFSTANDIGING AUTONOMOOM GEMEENTEBEDRIJF ENERGIEPUNT MECHELEN.

Deze nota stelt zich - overeenkomstig artikel 227 van het decreet lokaal bestuur (DLB) - tot doel om de verzelfstandiging van het 'extern verzelfstandigd agentschap'(EVA), het Autonoom gemeentebedrijf Energiepunt Mechelen, hierna het AGB, te evalueren.

Meer in het bijzonder willen we de argumenten voor de keuze tot continuïteit van externe verzelfstandiging in de vorm van een bestaande AGB motiveren.

Uit deze nota blijkt eveneens dat hiertoe de voor- en nadelen van een externe verzelfstandiging, in het bijzonder door middel van de verderzetting van het AGB in detail zijn afgewogen.

1. Situatieschets

Het AGB werd op 20 december 2011 opgericht bij beslissing van de gemeenteraad.

Het AGB heeft als doel lokale initiatieven te nemen en te ontwikkelen die erop gericht zijn **om op een duurzame wijze het energiegebruik van de stad Mechelen en haar bewoners te reduceren door middel van een wijziging in het gedrag en door energievriendelijke technologieën te promoten en te implementeren in het onroerende patrimonium van het grondgebied van Mechelen.**

Ook bestaande en toekomstige projecten van de hogere overheden, zowel federaal, gewestelijk of provinciaal, waarvan het doel overeenstemt met de doelstellingen van dit AGB kunnen ondersteund, bevorderd en uitgevoerd worden.

Het AGB heeft o.m. als opdracht:

- optreden als Energiehuis van het Vlaams gewest:
  - Het AGB zal inwoners informeren, adviseren en begeleiden via het Energieloket
  - Het AGB zal gestructureerde basisinformatie aanbieden over:
    - relevante gemeentelijke, provinciale, gewestelijke en federale beleidsmaatregelen;
    - energiepremies en -leningen; inclusief leningen bij de financiële sector;
    - energetische renovaties.
  - Het AGB zal inwoners begeleiden en ondersteunen bij
    - het aanvragen van energiepremies en -leningen;
      - Minimaal door op te treden als Energiehuis van het Vlaams Gewest en hierdoor de Vlaamse Energielening te kunnen aanbieden aan de inwoners van Mechelen. Ook zullen andere financieringsmechanismen via prefinanciering onderzocht worden.
    - het uitvoeren van een leveranciersvergelijking en bij wijziging van energieleverancier;
    - het aanvragen van offertes inzake energetische renovatiewerken;
    - de uitvoering van energetische renovatiewerken, evenals het bieden van ontzorging.

- Het AGB zal een coördinerende rol opnemen. Het AGB zal nagaan hoe alle relevante dienstverleningen kunnen worden:
  - geoptimaliseerd
  - samengebracht
  - uitgebreid

Het AGB zal hiertoe de nodige samenwerkingsovereenkomsten afsluiten.

het aanbod van relevante groepsaankopen waar het AGB kan op intekenen opvolgen en de Mechelse noden en de haalbaarheid m.b.t. het organiseren van groepsaankopen onderzoeken;

- het voeren van gerichte en langdurige campagnes;
- een (deel)regierol opnemen o.b.v. klimaatacties van de stad en andere overheden (o.a. Vlaamse beleidsprioriteiten en Europese oproepen)

Bij het uitvoeren van al deze taken wordt er steeds gezocht naar een evenwicht tussen CO₂-reductie, rationeel energieverbruik, economische haalbaarheid en sociale impact.

Bij het uitvoeren van al deze taken wordt er steeds gestreefd naar een overleg tussen het AGB en de bevoegde stadsdiensten, ten einde de efficiëntie van de werking te bevorderen.

In het bestuursakkoord 'Samen voor een positief Mechelen' heeft de huidige bestuursploeg van de Stad Mechelen een hoofdstuk duurzaamheid en klimaat. De vooropgestelde beleidslijnen zijn:

- We zetten in op een rollend fonds en bouwen zo middelen op om initiatieven financieel te kunnen ondersteunen (deel van de uitgespaarde winst op de energiefactuur wordt geherinvesteerd).
- Op basis van de gerealiseerde thermokaart rollen we een dakisolatieprogramma uit. Via energieleningen vanuit het AGB voor de doelgroepen en via het rollend fonds voor niet-doelgroepen isoleren we zoveel mogelijk Mechelse daken. We formuleren op dat vlak een ambitieuze doelstelling voor 2025 en 2030.
- Het AGB blijft een belangrijke partner voor de stad om energieleningen aan te bieden aan kansengroepen en nieuwe initiatieven te ondersteunen.

Hierna worden de voor- en nadelen van (externe) verzelfstandiging opgelijst zodanig dat er kan besloten worden welke vorm van verzelfstandiging het meest geschikt is voor het op te richten energiebesparingsorgaan van de Stad Mechelen.

2. Het beheer binnen de rechtspersoonlijkheid van de gemeente biedt niet dezelfde voordelen

2.1. Nadeel van verlies van politiek zeggenschap:

De grote kritiek ten aanzien van externe verzelfstandiging is dat er een zekere beperking van het 'rechtstreekse' politieke zeggenschap van de gemeenteraad en het college optreedt in vergelijking met het rechtstreeks gemeentelijk beheer.

Deze kritiek kunnen we op twee manieren weerleggen:

- Het DLB weerlegt deze kritiek door aan het lokale bestuur de meerderheid te geven in de bestuursorganen van elke vorm van externe verzelfstandiging. De leden van de raad van bestuur worden immers rechtstreeks benoemd door de gemeenteraad. Bovendien kan elke politieke fractie minstens één lid benoemen in de raad van bestuur.
- Het DLB voorziet verder uitdrukkelijk dat de raad van bestuur een voorzitter uit zijn leden dient te kiezen die deel uitmaakt van het college van burgemeester en schepenen.

2.2. Nadeel van vermindering van transparantie:

Een ander mogelijk nadeel van verdere verzelfstandiging is dat er zou worden ingeboet aan transparantie.

- Een verzelfstandigde structuur is echter op dezelfde wijze als het stadsbestuur onderhevig aan het decreet betreffende de openbaarheid van bestuur.
- Bovendien verplicht het DLB dat er in het kader van verzelfstandiging via beheersovereenkomsten en/of samenwerkingsovereenkomsten de nodige wederzijdse verplichtingen worden gemaakt tussen het stadsbestuur enerzijds en de verzelfstandigde entiteit anderzijds ten einde de diverse doelstellingen, overdracht van middelen, bevoegdheden, interne controle,..., op een duidelijke wijze te af te bakenen. Hierbij is er eveneens voorzien in een jaarlijks rapporteringsplicht vanuit de verzelfstandigde structuur aan de gemeenteraad.
- Het AGB dient bovendien onmiddellijk na elke vergadering een lijst met de besluiten van zijn raad van bestuur, met een beknopte omschrijving van de daarin geregelde aangelegenheden, aan de gemeente te bezorgen, zodat ze kunnen worden bekendgemaakt op een webtoepassing van de gemeente, overeenkomstig artikel 285, § 1 DLB.
- Het AGB bezorgt ook onmiddellijk na de behandeling ervan door de raad van bestuur zijn beleidsrapporten aan de gemeente, zodat ze kunnen worden bekendgemaakt eveneens op een webtoepassing van de gemeente, overeenkomstig artikel 286, § 1 DLB.
- Ten slotte beslist de gemeenteraad jaarlijks over de aan de bestuurders te verlenen kwijting, na goedkeuring van de rekeningen. Die kwijting is alleen rechtsgeldig als de ware toestand van het AGB niet wordt verborgen door enige weglating of onjuiste opgave in de rekeningen of in de rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst.

2.3. Voordeel autonomie:

- Een EVA geeft de nodige autonomie om binnen het kader van de haar toegewezen taken van gemeentelijk belang de opdrachten flexibel en zelfstandig te kunnen uitvoeren. Men kan sneller inspelen op de veranderende actualiteit, men kan sneller een raad van bestuur samenroepen dan een Gemeenteraad enz. Zo komt men tot een dynamischere werking wat niet alleen de organisatie als geheel ten goede komt maar ook de doelgroep en de buurten waarin men actief is.
- Het voordeel van flexibiliteit binnen een verzelfstandigde structuur staat echter niet synoniem met het feit dat de regelgeving inzake overheidsopdrachten niet moet worden gevolgd. Een besparing op eventuele procedures kan hier dus niet worden gerealiseerd.

- Het voordeel van de autonomie heeft bovendien gezorgd voor een verdere professionalisering en expertise binnen de beslissingsorganen van het AGB. De bepalingen van het DLB laten immers toe dat zowel in de raad van bestuur als het directiecomité personen worden aangeduid met stemrecht dewelke niet afkomstig dienen te zijn uit de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen.
- Het AGB is reeds sinds 2012 erkend als Energiehuis voor het grondgebied van Mechelen. Hiertoe werden de nodige samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met o.a. het Sociaal Huis, de Energiesnoeiers van Natuurpunt, het Vlaamse Energieagentschap. Het AGB is erkend als Sociale Kredietverstrekker door het FSMA en kan hierdoor o.a. de Vlaamse Energielening aanbieden.
- De dienstverlening in hoofde van het AGB als een lokale ESCO (Energy Saving Company) voor kansengroepen: het energiehuis zal programma's en investeringen verwezenlijken volgens het derde-investeerdersprincipe. De terugbetaling zal gebaseerd zijn op de besparing die gerealiseerd wordt op de energiefactuur zodat de totale kost (energiefactuur + terugbetaling) niet hoger kan zijn dan de energiefactuur voor de ingrepen die in de woning werden uitgevoerd. Het werken met kansengroepen vraagt een bijzondere vorm van begeleiding.
- De meest kwetsbare mensen hebben andere bekommernissen aan het hoofd van energiebesparing zou je denken. Dit is ook zo. Elke steun is welkom voor de meest behoeftigen in de samenleving. Ook een initiatief om de maandelijkse energiefactuur te doen dalen. Meestal wonen deze kwetsbare mensen in een woning waar geen dubbel glas of dakisolatie aanwezig is en waar de verwarmingsketel dringend aan vervanging toe is. Hier kan het AGB optreden als ESCO (Energy Service Company). Het is van het grootste belang dat deze kwetsbare doelgroep geen drempel hoeft te overwinnen om in contact te komen met het Energiehuis. Een AGB kan hierbij snel inspelen op de noden van de betrokken doelgroep.

2.4. Voordeel dynamisch personeelsbeleid:

- De uitvoering van onze opdracht vergt een specifieke deskundigheid van ons personeel. In een zuiver gemeentelijke context, worden aanwervingen van personeel, vaak op een gestandaardiseerde manier aangepakt. Er is een enge focus op diploma's, maar ook de tijd die deze gemeentelijke procedure vraag werkt contraproductief. Een aangepaste, doelgroepspecifieke aanwervingsprocedure is onontbeerlijk.
- Het AGB moet echter wel rechtspositieregeling die toepassing vindt op het gemeentepersoneel toepassen.
- Het AGB stelt de afwijkingen op deze rechtspositieregeling vast, voor zover het specifieke karakter van het AGB dat verantwoordt.

2.5. Voordeel samenwerking met derden:

Binnen de structuur van de stadsorganisatie ontbreekt de mogelijkheid tot samenwerking met externe partners, welke toch wel een belangrijke katalysator kunnen zijn in het voltooien van de doelstellingen van het energiehuis:

- Door de interne kennis zo op te bouwen dat men grotendeels binnen het AGB de kennis heeft, zal het mogelijk zijn om verder kennis te verzamelen en ook te behouden. Zo kan men het AGB uitbouwen tot een gespecialiseerd bedrijf dat in laatste instantie de kennis en expertise kan doorgeven aan derden.

2.6. Voordeel financieel beheer:

- De raad van bestuur van een AGB beslist vrij binnen de grenzen van het statutair doel over de verwerving, de aanwending en de vervreemding van zijn goederen, alsook over de uitvoering van dergelijke beslissingen en over hun financieringen.
- Bepaalde optimalisaties (niet louter beperkt tot de fiscale) die enkel mogelijk zijn binnen deze structuur.
- De regels van het DLB inzake het budget en de meerjarenplanning vinden echter eveneens toepassing op het AGB.

3. Conclusie

Uit de evaluatie van de verzelfstandiging dat werd uitgevoerd blijkt het verderzetten van een verzelfstandigd agentschap tal van voordelen heeft voor het bereiken van de doelstellingen van het energiebeleid van stad Mechelen. Er zijn ook voldoende argumenten om te kiezen voor de verderzetting van een autonoom gemeentebedrijf als extern verzelfstandigd agentschap. Om de mogelijke ongewenste gevolgen van externe verzelfstandiging te vermijden, zullen de nodige bestuurlijke maatregelen genomen worden.

3.1. **Kiezen voor verzelfstandiging:**

Het gebruiken van een aparte boekhouding zorgt ervoor dat een verzelfstandigd agentschap een duidelijke kostenstructuur heeft. Dit laat ons toe om een duidelijk beeld te krijgen van zowel de kost per dossier als de kost van de exploitatie per tijdseenheid.

Er is aangetoond dat een verzelfstandigd agentschap voor de werking van het energiehuis als ESCO bijzonder belangrijk is. Het gaat over dossiers die door hun complexiteit en specificiteit onlosmakelijk samen moeten worden beheerd binnen een enkele structuur.

De kostenprocedures binnen een verzelfstandigd agentschap bij het beheren van de dossiers zullen heel belangrijk zijn voor de goede werking van het agentschap.

Binnen een verzelfstandigd agentschap zal het gemakkelijker zijn om aan de steeds hogere eisen van de kennis te voldoen. Dit zal niet alleen tot kostenbesparingen leiden maar van het agentschap ook een gespecialiseerd bedrijf maken.

Een verzelfstandigd agentschap kan een scherper profiel aannemen dan een reguliere stadsdienst. Uit ervaringen van het werken met mensen uit een kansarm milieu maar ook met andere inwoners is gebleken dat een duidelijk en laagdrempelig profiel belangrijk is voor een succesvol beleid.

3.2. **Kiezen voor een AGB als extern verzelfstandigd agentschap:**

Een AGB heeft als voordeel dat mensen uit de privésector meer vertrouwen hebben in de werking van een AGB. Het wordt gezien als een efficiënt orgaan waar mee kan worden gewerkt. Dit zal de duurzaamheid van de relaties die opgebouwd moeten worden, ten goede komen en de betrouwbaarheid van het AGB als partner vergroten. Omdat het AGB binnen zijn taken veelvuldig zal moeten werken met de privésector lijkt dit voordeel erg belangrijk om te kiezen voor deze vorm van externe verzelfstandiging.

Het AGB is reeds erkend als Energiehuis voor het grondgebied van Mechelen. Hiertoe werden de nodige samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met o.a. het Sociaal Huis, de Energiesnoeiërs van Natuurpunt, het Vlaamse Energieagentschap. Het AGB is erkend als Sociale Kredietverstrekker door het FSMA en kan hierdoor o.a. de Vlaamse Energielening aanbieden.